

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-26>

THE RUSSIAN CHALLENGE TO TRANSATLANTIC SECURITY

РОСІЙСЬКИЙ ВИКЛИК ЄВРОАТЛАНТИЧНІЙ БЕЗПЕЦІ

Todorov I. Ya.

*Doctor of Historical Sciences,
Professor,
Professor at the Department of
International Studies and Public
Communications
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Тодоров І. Я.

*доктор історичних наук, професор,
професор кафедри міжнародних
досліджень та суспільних
комунікацій
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

З 2014 року та особливо після широкомасштабного російського вторгнення в Україну Москва стала головним безпековим викликом для євроатлантичного простору. У Стратегічній концепції НАТО (2022) Росію прямо визначено як «найбільш значиму та пряму загрозу» безпеці Альянсу [7].

Сучасні дослідження одностайні: попри значні втрати в Україні, Росія залишається серйозним викликом завдяки комбінації військових і гібридних можливостей, стратегічного прагнення до впливу та здатності атакувати критичну інфраструктуру й поширювати дезінформацію [3].

Складові російського виклику. Військова сила. Росія модернізувала збройні сили, інвестуючи в системи далекої дії, ППО, ракетні комплекси та тактичні засоби впливу, а також активно застосовує безпілотні системи і боєприпаси для послаблення логістики супротивника. Хоча війна в Україні завдала РФ значних втрат в особовому складі та техніці, аналітики звертають увагу на потенціал «відновлення» та реформи, які можуть забезпечити відновлення бойової спроможності у середньостроковій перспективі. Це підвищує довгострокову невизначеність щодо стабільності євроатлантичного балансу сил. У вересні 2025 р. відбулася чергова перевірка здатності НАТО реагувати на військові провокації в повітряному просторі Польщі, Румунії та Естонії [1]. Це символ того, що кордони НАТО не абсолютним бар'єром для Росії. Такі виклики можуть сприяти напруженню внутрішньої політичної ситуації в країнах НАТО. Порушення повітряного простору – це явна демонстрація зневаги до Альянсу, а країни НАТО реагують заявами, протестами. Подібні інциденти спонукають до уточнення регіональних правил, зміцнення

міжнародного права, поліпшення режимів спостереження, моніторингу авіаційного простору, авіаційної безпеки. Частота і зростання інтенсивності веде до нових ризиків. Якщо НАТО не посилює свої системи повітряної оборони і реагування, не діє адекватно у відповідь, то Росія сприймає це як слабкість та заохочення до подальших порушень.

Гібридні операції та саботаж. Росія систематично застосовує інструменти «гібридної війни»: кібератаки, підвину діяльність проти критичної інфраструктури, операції впливу та дезінформаційні кампанії. Останні аналітичні дані вказують на зростання кількості диверсійних і саботажних інцидентів у Європі, спрямованих на інфраструктуру, логістику та виробництво, пов'язане з підтримкою України. Це підриває стійкість цивільної інфраструктури й ставить додаткові вимоги до захисту критичної інфраструктури. [5].

Енергетичний тиск. Енергетика залишається ключовим елементом російської стратегії: використання постачань газу й нафти як інструменту політичного тиску змусило ЄС пришвидшити диверсифікацію джерел енергії і зміцнення енергетичної безпеки. Це має довгострокові наслідки для політичної економії регіону та адаптації оборонних бюджетів [6].

Кібер та інформаційні домени. Росія активізувала діяльність у кіберпросторі та космосі – від атак на державні й промислові цілі до перешкоджання використанню супутникових послуг. Ці дії створюють ризики для національної та колективної оборонної інфраструктури, а також для систем раннього попередження [9].

Політичний і дипломатичний вимір. Москва прагне розшарувати Альянс, впливати на громадську думку в країнах-членах НАТО й ЄС, а також посилювати зв'язки з третіми державами для обходу санкцій та посилення геополітичного впливу. Цей «політичний фронт» робить колективну оборону більш комплексною, оскільки потребує не лише військових, а й політичних, економічних і комунікаційних контрзаходів [8].

Наслідки для НАТО та трансатлантичної безпеки. Повернення до бачення великої європейської війни стимулювало переорієнтацію політик силами Альянсу: зміцнення східного флангу, підвищення бойової готовності й збільшення оборонних витрат. НАТО у 2022 році офіційно визначило Росію ключовим викликом. Підвищений ризик ескалації та інцидентів поблизу кордонів: повітряні порушення, події в Чорному морі та інші дії підвищують ймовірність кризових моментів, що вимагає оперативних механізмів управління ризиком. Війна в Україні змусила Європу швидко нарощувати виробництво озброєнь, але зберігається структурна залежність від США у високотехнологічних системах. Це ставить завдання координації промислової політики та інвестицій.

Постає завдання зміцнення оборонних можливостей на східному фланзі, зокрема поповнення запасів боєприпасів і розвитку засобів ППО та РЕБ [4], посилення інформаційної протидії [2].

Отже, російський виклик є багатовимірним та тривалим: він поєднує конвенційні військові загрози з гібридними і кібернетичними діями, енергетичним тиском і політичними операціями, спрямованими на ослаблення євроатлантичної єдності. Навіть за умов значних втрат у конфлікті з Україною, потенціал відновлення бойової здатності та широкий спектр засобів впливу роблять РФ ключовим фактором стратегічної невизначеності. Відповідь Альянсу має бути комплексною – від нарощування традиційних військових можливостей до значного посилення стійкості цивільних секторів та інформаційної безпеки. Інциденти порушень повітряного простору – не поодинокі «помилки», а частина узагальненої стратегії Росії тестувати кордони, створювати напруженість та перевіряти реакцію НАТО. НАТО зараз має політичну та оперативну мотивацію посилити повітряну охорону, зокрема на східному фланзі, вдосконалити системи раннього попередження, ідентифікації, правила взаємодії. Важливо, щоб країни – члени Альянсу залишались єдиними в оцінках і реакціях; дипломатична частина такого відповіді майже так само важлива, як і військова готовність.

Література:

1. Російські військові літаки порушили повітряний простір НАТО над Естонією: як відреагувала країна. URL: <https://fakty.ua/460223-rossijskie-voennye-samolety-narushili-vozdušnoe-prostranstvo-nato-nad-estonii-kak-otreagirovala-strana>.
2. Addressing the challenge of the Russian hybrid warfare the NATO way. The case of Norway and Romania. URL: https://www.nupi.no/content/pdf_preview/30120/file/FLANKS2%20WP2%20NATO%20and%20Russian%20Hybrid%20Warfare.pdf?utm_
3. Black James, Black, Paillé Pauline, Kleberg Charlotte Russia's War in Ukraine Emerging Insights for UK and NATO Joint Doctrine. URL: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA3400-1.html
4. Capability Vignette Russia's Military Threat to Europe. URL: <https://www.iiss.org/publications/strategic-dossiers/progress-and-shortfalls-in-europes-defence-an-assessment/capability-vignette-russias-military-threat-to-europe/?utm>
5. Edwards Charlie The Scale of Russian Sabotage Operations Against Europe's Critical Infrastructure. URL: <https://www.iiss.org/globalassets/media-library---content--migration/files/research-papers/2025/08/pub25-095-the-scale-of-russian-sabotage-operations.pdf>
6. Hellemeier Lucas Europe's Defence Industry More Than Two Years after Russia's Full-scale Invasion. URL: <https://brill.com/view/journals/eris/>

11/3/article-p439_006.xml?srsId=AfmBOoq1CegQ1-

WvA3sNfTHVPCtFL3u9ZA5EJwgZTIA2kucz5YWUGXK&utm_

7. NATO 2022 STRATEGIC CONCEPT. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf?utm_

8. Russia: Current affairs and analysis. URL: https://www.chathamhouse.org/regions/russia-and-eurasia/russia?utm_

9. The Russia-Ukraine War: Insights from RAND When Russia launched an unprovoked invasion of Ukraine in February 2022, it set off the largest armed conflict in Europe since World War II. URL: https://www.rand.org/topics/featured/russia-ukraine.html?utm_

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-27>

FUNCTIONS OF THE HR MANAGEMENT UNDER MARTIAL LAW

ДОДАТКОВІ ФУНКЦІЇ СЛУЖБИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Tupis A. I.

*Postgraduate student at the Department
of Public Management
and Administration
National Forestry University of Ukraine
Lviv, Ukraine*

Тупіс А. І.

*аспірант кафедри публічного
управління та адміністрування
Національний лісотехнічний
університет України
м. Львів, Україна*

В умовах дії воєнного стану ефективно управління персоналом в органах місцевого самоврядування є надзвичайно важливим для належного функціонування територіальних громад.

Дослідники наголошують, що ефективність та вираженість кадрової політики в публічному управлінні залежить від таких ключових чинників, як професійність і компетентність кадрів, об'єктивність і неприбутковість при відборі та просуванні кадрів, застосування принципів меритократії, диверсифікації та інклюзивності, прозорість та відкритість відбору, просування та оцінки кадрів [1].

На сьогодні органи влади опинились в умовах, коли політичні події вплинули не лише на ефективність роботи публічних службовців, їхню мотивацію до праці та психологічний стан, а також на умови праці та обсяг функціональних обов'язків. Перед управлінським персоналом